

Bas Steman

ONZE
DAGEN
KOMEN
Roman NOG

[FRAGMENT]

De bel klingelde in de hal. Jasper schrok op uit de herinnering, haalde diep adem, streek zijn haar naar achter, rechtte zijn rug en liep met geveinsde kalmte naar de voordeur. Daar stond ze, schim achter gebloemd schaamglas. Hij draaide de sleutel om, trok de zware houten deur open en keek in twee glanzende ogen onder een aflopende hoedrand.

Ze opende haar armen. 'Jeetje, Jas.'

'Madeleine.'

Dezelfde groene ogen, dacht Jasper. Hij omhelsde haar, rook patchoeli, jasmijn, het zoet van peer, stapte opzij en gebarde haar binnen te komen.

'Dat je me hebt gevonden!'

'Hoeveel Ver Huells zijn er op deze wereld, denk je? In het dorp vertelden ze dat je in dat huis in het park woonde, dat huis. Dat huis! Ik twijfelde of ik hier wel goed was, man, wat een paleis,' zei ze, zich omdraaiend naar de voortuin. 'Een oprijlaan, een hek met een boog.'

Ze zette een paar passen de hal in. Nog altijd dezelfde tred, rechtop, kleine soepele stappen. Haar hakken klonken hol op het marmer. Haar jurk sloot prachtig. Een ring glansde om haar vinger.

'Hier,' zei ze. 'Ik heb iets voor je meegenomen.'

'Chocolade?'

'Bonbons, uit eigen winkel. Van een atelier in Brussel.'

'Chez MMm?'

'Ja, dat zijn wij. Wijnen en delicatessen. Samen met een vriendin, Mo, Madeleine, MMm, vandaar. Bijna tien jaar nu. Gaat als een speer. Kaasjes, oliën uit Italië en Portugal, bijzondere champagnes en zo.'

Haar stem, dezelfde verzorgde articulatie. Ze draaide zich naar hem toe, hief haar handen en zei: 'Jezus, Jas, dat jij hier woont. Art nouveau?'

'Ja, ons familiehuis.'

'Had ik moeten weten!'

Ze vertraagde haar pas, keek naar de met bloemen beschilderde plafonds en de vriendelijke mascarons boven de deuren. Ze strekte haar hals naar de muur, naar een doek met oude, noestige bomen. Het had allang gerestaureerd moeten worden. Het vernis had een donkere, amberkleurige gloed gekregen en barstte bij de hoeken.

'Van wie is dat?'

'Cremer, Jacob Jan. Boslandschap, waarschijnlijk de Veluwezoom.'

'Met dat ernaast?' Ze knikte naar een felkleurig, grof geschilderd tulpenveld.

'Jan Cremer, humor van mijn oma.'

'Man, het lijkt wel een museum.'

Haar lach, de kleine kraakjes bij haar mondhoeken. Charmant. Aantrekkelijk. Op het moment dat hun blikken kruisten was er even de verwarring. Jasper verlegde zijn ogen naar de doeken aan de muur en knikte.

'Zo voelt het ook een beetje,' zei Jasper: 'Familiemuseum Ver Huell.'

'Je zegt Verheul, maar je schrijft Ver Hu-ell,' vulde Madeleine met krullende lippen aan en ze volgde Jasper door de met houtsnijwerk versierde deuren de salon in, dwars door klanken van een largo op piano.

Zonlicht viel door de vitrage en auberginekleurige gordijnen waarop geborduurde wijnranken slingerden. In het midden stond een kring van fauteuils en canapés met gebogen poten, op het tafeltje lag een schaakbord, waarop een spel half was afgespeeld. De boekenkast reikte tot aan het plafond en er hing een portret van een oude vrouw in pasteltinten. Haar ogen volgden je, zacht en vriendelijk. In de hoek wachtte een

vitrinekast op hoge poten, met sierlijke en kleurrijke glazen, een harp die in geen honderd jaar was bespeeld, maar waarvan de snaren trilden als je langsliep. De schouw was als een altaar: ze droeg kandelaars en foto's in zilveren lijsten.

'Zijn dat je jongens?'

'Tim en Paul,' zei Jasper. 'Ze studeren. Wat een kerels, hè?'
Madeleine bleef even kijken. 'Ze hebben jouw lach.'

Daarna liepen ze langs muren met schilderijen, tussen de opzijgeschoven zwanen door, naar de groene oase achter de openslaande deuren, waar de tafel al gedekt stond.

'Ik dacht: we eten buiten.'

Madeleine bleef staan, keek naar de bomen en de flonkeringen in de lelievijver. Ze legde haar hoed op een stoel, glimlachte wat ongemakkelijk en schudde haar hoofd.

'Jezus, Jas, ik wist dit echt niet, dat je zo woonde. De laatste keer dat ik bij je was, stond je bed in dat atelier op dat gore industrieterrein, weet je nog.'

Jasper grinnikte: 'Wat er in een kwart eeuw kan veranderen, hè? Ga zitten. Ik heb droge rosé koud, een klein glaasje doen? Je bent met de auto.'

'Lekker, mijn 2CV rijdt op rosé.'

Ze nam plaats en sloeg haar benen over elkaar. Haar hiel gleed uit haar schoen.

'En nu, heb je je atelier hier?' vroeg ze. 'Ik heb altijd spijt gehad dat ik niets van je heb hangen. Ja, een schoolfoto.'

Jasper schonk twee royale bellen in, plaatste de fles terug in de koeler, reikte haar haar glas en ging tegenover haar zitten.

'Op jou,' zei hij met de rosé in de hoogte.

Ze volgde zwiiggend zijn voorbeeld. Daar zaten ze, vertrouwd en onwennig, onder een pergola met schommelende rozen.

'Ik heb nog wel wat staan,' zei hij na de eerste slok. 'Laat ik je later wel zien.'

Op de zolder lagen nog litho's, misschien dat er in de kist nog originelen zaten, paneeltjes met olieverf. Lang niet alles was verkocht.

Madeleine likte langs haar lippen en vroeg zonder hem aan te kijken: 'Je zei dat je op school was?'

'Ja, ik geef les.'

'In?'

'Tekenen en kunstgeschiedenis. Al een jaar of vijftien.'

Haar wenkbrauwen kropen omhoog: 'En je eigen werk dan?'

'Dat komt er eigenlijk niet meer van.' Schaamte trilde in zijn keel.

Jasper tuurde in de wijn in zijn glas, en zei, zonder op te kijken: 'Het laatste dateert van vijftien jaar terug, een ervaring. Iets met dode dieren die ik vond, *objects trouvées*. Ik dacht dat ik er echt iets mee wilde, een installatie of zo, maar uiteindelijk begroef ik ze daar waar de honden en katten liggen.'

Hij knikte naar de heuvels aan de overkant van de vijver. De laagste was voor de dieren. Samen keken ze een tijdje in de verte, naar de glooiingen, de bomen, de blauwende hemel. Madeleine vroeg met lichte verbazing: 'Jij zou toch naar de Biënnale gaan, Venetië?'

Zijn ogen werden donker. Hij zoog op zijn onderlip, draaide de steel van het wijnglas tussen duim en wijsvinger.

'Zou ja. Ik was uitgekozen, had denk ik wel acht nieuwe werken gemaakt, die ik zo zou kunnen verkopen. Twee jaar-inkomens, makkelijk. Het had overal al in de kranten gestaan.'

'Dat weet ik nog. Mijn moeder knipte altijd alles over je uit en stuurde dat braaf naar me op.'

Jasper keek weg naar de uitgebloeide magnolia's en zei spottend: 'De Biënnale zou mijn doorbraak worden. De zoveelste ervaring met de kortstondigheid van geluk.'

'Zo, dat klinkt cynisch.'

'Een maand of twee voor de Biënnale werd ik gebeld, dat het niet doorging. Iemand op een of ander ministerie had besloten dat mijn werk niet geschikt was. Een vriendje van een vriendje van de staatssecretaris of van weet ik wie, werd naar voren geschoven. Dat was de druppel. Ik was er klaar mee. Altijd gedoe, flikken en vleien, mensen met een glimlach die

je keihard een poot uitdraaien. Weet je, omdat Venetië werd afgezegd miste ik een grote tentoonstelling in Amsterdam, en omdat Amsterdam me niet meer wilde, ging er een streep door de expo in Berlijn. Ik heb al die doeken weggegeven aan wie er maar eentje wilde.'

'Wat heftig.'

'Zo gaat het soms. Syl en ik hadden net een huis gekocht, de kinderen waren er al. Ik moest iets. Gelukkig kon ik vrij snel beginnen als docent. Een verademing, echt, ik krijg daar energie van. Ik houd van kunst, maar niet van de kunstwereld.'

'Wel jammer, je kon zo prachtig tekenen en schilderen.'

'Wrijf het in.'

'Ik bedoel, pubers zitten toch niet te wachten op kunstgeschiedenis?'

'Daar vergis je je in.'

De hitte was getemperd. Jasper plukte een paar blaadjes basilicum uit de tuin, vulde een karaf met water. In de keuken schepte hij de borden op. Tijdens het eten – 'Heerlijk! Uit eigen tuin?' 'Ja, behalve de pasta,' – graptten ze om herinneringen: 'Jij droeg altijd die afgetrapte Adidas Nastases, weet je nog?' 'Bubblicious-kauwgom, zo'n roze blok waar na een minuut de smaak af was?' 'We gingen met ons groepje naar *Back to the Future*, kan je je dat nog herinneren?' 'Hoe heette die natuurkundeleraar die op Emmett Brown leek?' 'Na Tsjernobyl hebben we een jaar lang groenten uit blik gegeten...' Alles kwam voorbij, het verleden en ook het heden. Madeleines delicatessenwinkel, dat de kinderen al uit huis waren en dat het achteraf veel te snel was gegaan, over Hugo en over Sylvia, die ze alleen van naam kende. Daarna ruimde hij af. Voorzichtig (*denk aan de vergulde randjes*) stapelde hij de porseleinen borden op elkaar, hij legde de messen en vorken lepeltje-lepeltje op het dienblad en bracht de boel naar binnen.

'Je bent dus gescheiden?' vroeg ze. Ze wachtte het antwoord niet af. 'En je zonen?'

‘Paul en Tim bellen af en toe, soms zijn ze hier. Ze hebben hun eigen leven.’

‘En Sylvia?’

Jasper keek haar aan: ‘Weinig contact meer mee. Zo gaat dat. Als we bellen gaat het over de jongens.’

Madeleine knikte langzaam, ze nam de contouren van zijn leven in zich op. ‘Dat klinkt... eenzaam.’

‘Valt mee.’ Jasper haalde zijn schouders op. ‘Ik ben eraan gewend, denk ik.’

‘Je ouders waren altijd zo druk, herinner ik me. Leven ze nog?’

‘Mijn vader is overleden, mijn moeder woont met haar nieuwe vriend in Frankrijk.’

‘Niet meer in jullie huis met die hoge heg?’

Jasper schudde zijn hoofd: ‘Ik ga één keer per jaar naar haar toe, een weekje is meestal net een dag te lang.’

Sinds de dood van zijn vader was hun contact als een touw geworden dat langzaam rafelde. Zijn moeder had zich omgedraaid naar het leven. Voor haar was verdriet een keuze die ze niet langer wilde maken. Ze verkaste naar het huis in Frankrijk, vond een nieuwe man met een glad gezicht en leefde in een land vol zon, wijn en lavendel. Het verleden werd zorgvuldig achter luiken gehouden. Ze hield van hem, dat wist hij, maar niet op de manier die bij hem paste. Walter, zijn broer, bezocht haar vaker, praatte in heldere bewoordingen over rendement en pensioen. Ze begreep hem beter, zei ze, ‘omdat hij niet zo moeilijk doet’.

Bij hun telefoongesprekken ging het meestal over het weer in de Drôme, de jongens en of hij nog schilderde. Vroeger noemde zij zijn kunst ‘bijzonder’, het betrof een afwijking waarvoor ze bewondering veinsde. Dat hij leraar was geworden, was tenminste nog iets. Tijdens de telefoongesprekken hoorde hij het tikken van haar gouden armbandjes tegen het glas. Geregeld dacht hij: *Dit is mijn moeder, en toch een vrouw ver weg.*

Als een sluier streek de avond neer over de tuin. De tuinlan-

taarns floepten aan. Zwaluwen doorsneden het zwerk. Hoewel de zoele zomerhemel vol was met de zang van vogels, hing er weemoed in de lucht. Jasper vond het tijd om de vraag te stellen waar de avond om draaide. Hij stak een kaars aan, schoof er een glazen stolp over – een oud ritueel –, nam een slok wijn en wilde haar een kans geven om de reden van haar komst uit de doeken te doen. Hij zag de flonkering van het vlammetje weerkaatst in haar ogen en wachtte. Madeleine tuurde in de richting van de bomen en zuchtte diep. Ieder een eigen zwijgen.

‘Je schreef...’ zei Jasper uiteindelijk, zijn stem als een handreiking door de stilte heen. Zijn hemd kleefde aan zijn rug.

‘Jas,’ zei ze wat krachtiger, ‘ik heb hier echt heel lang over nagedacht, begrijp me goed. Je bent een rare, een zonderling. Mijn God, al die briefjes, gedichten en die kleine tekeningetjes.’

Jasper gloeide, nam een slok water.

‘Die je al die jaren hebt bewaard.’

‘Wat dacht je? Het was bijzonder. Die maffe taal van je. En die potloodportretjes die je maakte. Natuurlijk voelde ik me gevleid. Dat halfnaakte meisje in pastel, dat was ik toch?’

Onmiddellijk wist Jasper waar ze het over had. Het beeld schoot terug in zijn hoofd; Madeleine, godin tussen de lelies, dromend, naakt. Hij had haar nagetekend van dat schilderij in de andere kamer, het meisje met de lelies. Madeleine.

‘We waren zo jong. Wist ik veel, ik kon er niets mee. Je was ook echt...’

‘...Een rare,’ vulde Jasper in met een scheve grijns. Geen idee waar ze naartoe wilde.

Ze lachte. ‘Ja, je was anders. Weet je nog, we hebben zoveel gelachen. Mijn hemel, al die gevatte opmerkingen die je maakte. Ik kon je nooit vergeten, Jas. Ik bedoel, welke idioot fietst er lezend naar school met een boek op z’n stuur? Je was altijd aan het tekenen, met die mooie slanke tekenhanden van je. Weet je nog, dat je in je eentje de aula mocht beschilderen? Al die waterlelies. Zo prachtig te zien, hoe je daar stond op dat trapje, die focus.’

‘Monet meets pop-art.’ Jasper grinnikte. ‘Ja, ik was een rare.’
‘Jongen, gek, ik werd echt horendol van je.’

Jasper zag de lijnen rond haar ogen, flauwe schaduwen van de jaren. Ze was mooier geworden op een manier die hij niet had verwacht. Haar oogopslag had iets melancholieks gekregen, haar lach en de kleine gebaren waren gebleven. Hoe ze frummelde aan het tafellaken en naar woorden zocht. Het had iets vertrouwds.

‘In die briefjes van je,’ zei ze, ‘voelde ik een ongrijpbare warmte. Al lezend scheurde er iets open, verscheen er een gat in een wand. Ik zag een leven dat nooit bestaan had, maar dat wel een deel van me is.’

Jasper meende een lachje te zien, maar kon zich vergissen.

‘Ik voelde me altijd gezien bij je. Daarom was je gevaarlijk.’

Hij ontmoette haar blik. Alles aan haar was... die ogen, die lippen, haar mond, die veel niet durfde te zeggen, de sproeten op haar neus en jukbeenderen. Dat ze voor hem zat, Madeleine. Niet te geloven.

‘En toch,’ zei hij, ‘verscheen je toen ineens in de galerie. Ik moest daar vandaag natuurlijk aan denken.’

‘Ik weet het. Ik ook,’ antwoordde ze breekbaar.

‘Je was al met Hugo.’

‘Ja, dat was... Geen idee, ik wilde je gewoon zoenen daar. Iets dat vanbinnen kwam. Misschien was het stom.’

‘Stom? Om mij of om Hugo?’

‘Weet ik veel, soms kan het niet anders. Ik heb geen spijt, althans niet van die avond.’

Ze liet de stilte tussen haar woorden kruipen. Aan haar stem hoorde hij dat ze iets probeerde te zeggen. Madeleine draaide duidelijk ergens omheen. Ze glimlachte droevig.

‘Ik ben nu achtenveertig, net als jij, en al zolang vrouw van Hugo, moeder van Ivar en Rifka, begrijp je me? Altijd in die rol.’

‘Ik heb geen idee wat je me wilt zeggen.’

Ze nam een slok, zette haar glas op tafel en keek hem aan. Met de rug van haar wijsvinger streek ze onderlangs haar glan-

zende ogen. Ze verbeet iets, probeerde woorden in te slikken, maar werd meegesleurd door wat haar stem liet breken.

‘Jas... het is ernstig.’

Jasper fronste zijn wenkbrauwen. De woorden bleven hangen, trillend in de lucht tussen hen in. Hij herhaalde haar woorden om de betekenis tot hem door te laten dringen.

‘Borstkanker.’ Ze slikte en schudde langzaam haar hoofd. ‘Lang verhaal kort: borstsparende operatie gehad, chemo’s, bestraald, de hele bende. Shitloads aan medicijnen en hormonen geslikt, aromatase-remmers. Het ging goed. Ik had wel minder energie, maar het ging. Ik kon eigenlijk alles weer. Na een jaar konden ze niets meer vinden. Dat zeiden ze: er is niets meer te vinden. Maar vorige maand is er toch iets gevonden.’

In haar ogen welden tranen op.

‘Wat een slecht verhaal.’ Het was het enige dat over zijn lippen kwam. Zijn stem kon de zwaarte niet dragen. Jasper voelde zich de hardloper die na het schot niet uit de startblokken kwam.

‘Volgens de artsen ben ik er op tijd bij,’ zei ze zuchtend. Ze staaarde zwijgend naar de verte, beet op haar lip en sprak toen ferm: ‘Jij domineert mijn gedachten, je bent altijd speciaal geweest voor mij, meer dan ik doorhad. Dat besef wordt steeds krachtiger, zeker nu mijn borsten geamputeerd worden. Een profylactische amputatie, noemen ze dat.’

Jasper boog zich naar haar toe, hoopte dat ’t medeleven van zijn gezicht was af te lezen.

‘Niet te bevatten, toch? Er wordt me echt iets afgenomen, Jas, mijn borsten.’

Madeleine keek hem aan, haar blik vol kwetsbaarheid, maar ook standvastig.

‘Voor het zover is... Jezus, hoe zeg ik dit?’

Ze pakte zijn hand voordat hij iets kon doen, de warmte sloeg als bliksem door hem heen. Hij voelde de afstand tussen hen krimpen.

‘Zou je me willen beminnen, Jas? Voor één keer?’

Het klonk zacht, een fluistering die liever niet bestond. Ze keek hem zo indringend aan, dat de ernst van haar verzoek hem niet ontging.

‘Je verrast me,’ stamelde hij. Het gewicht van haar vraag rustte zwaar op hem.

‘Eén keer. Gezien worden door jouw ogen. Aangeraakt door jouw handen.’

Onmiddellijk voelde hij spijt. Zijn woorden droegen te veel afstand, angst misschien. Het leek of hij een brug ophaalde. Hij had meteen moeten opstaan, haar omarmen, zich laten dragen door het moment. De zinnen die volgden verdoofden hem. Hij bleef zitten en voelde zich geremd door een herinnering aan haar achteloze zachtheid in de schoolaula. Viel hij terug op een van kleur verschoten beeld? Door wat ze hem had gevraagd, week de zekerheid week uit zijn lichaam.

‘Verdriet, de laatste maanden voel ik zo’n verdriet over jou en mij. Het is toch bizar dat het nooit gebeurd is tussen ons?’

Kennelijk had dit gevoel langer in haar liggen sluimeren en was nu een vuur ontvlamd. Het duizelde hem. Peinzend keek hij haar aan en kneedde haar vingers.

‘En Hugo?’

Ze schudde haar hoofd: ‘Ik wil met jou één keer mijn wereld uit, gezien worden door andere ogen, aangeraakt door jouw handen. Nu is het moment.’

‘Zo,’ fluisterde Jasper, verlamd door een vreemde mengeling van ontzag en angst, ‘deze zag ik even niet aankomen.’

‘Als mijn borsten er niet af zouden gaan, had ik je dit nooit gevraagd.’

Haar mond verstrakte, ze trok haar hand terug en stond op.

‘Waar vind ik de wc?’

‘Via de keuken, door de dienkamer, dan in de hal rechts.’

Haar reusachtige silhouet gleed over de muur, kromp en verdween met haar door de keukendeur. Hij bleef alleen met zijn gedachten en met de schemerzang van een vogel op het dak. Ze gloeide in hem na, intens en broos. Terwijl de avond

[Lees verder in het boek]